

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 749/2021 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen kulttuurin ja taiteen prosenttiperiaatteen vakiinnuttamisesta uusilla hyvinvointi-alueilla

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluodon /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 749/2021 vp;

Millaisilla keinoilla hallitus aikoo jalkauttaa kulttuurin ja taiteen prosenttiperiaatteen osaksi hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon vastuualuetta?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hyvinvointialueet vastaavat niiden järjestämisvastuulle säädetystä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluista. Hyvinvointialueet voivat myös rajatusti ottaa itselleen lakisääteisiä tehtäviä tukevia muita tehtäviä, sillä niillä on itsehallintoalueista annetun lain mukaan niin kutsuttu rajattu yleinen toimiala.

Hyvinvointialue päättää itsehallintonsa nojalla siitä, mihin ja miten sen valtiolta saama rahoitus käytetään. Hyvinvointialueiden rahoitus on luonteeltaan yleiskatteellista eikä sitä ole korvamerkitty tiettyihin tarkoituksiin. Rahoitus määräytyy yleisen tason kriteerien mukaan kuten hyvinvointialueen asukkaiden palvelutarpeen ja olosuhdetekijöiden perusteella. Hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmän kriteerien tasolla ei ole mahdollista edistää yksittäisten, hyväksi koettujen asioiden toteuttamista hyvinvointialueilla.

Prosenttiperiaatteen käyttöönotto ja noudattaminen hyvinvointialueilla kuuluu siten lähtökohtaisesti hyvinvointialueiden päätösvaltaan. Kulttuuri- ja taidehankinnat voidaan niiden luonteesta riippuen tulkita esimerkiksi osaksi hyvinvointialueiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävää tai yleisen toimialan tehtäväksi silloin, kun on osoitettavissa hankintojen myönteinen vaikutus hyvinvointialueen sote-tehtävien hoitamisen edellytyksiin.

Kulttuurihyvinvoinnin myönteinen vaikutus ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin on tuotu esiin lukuisissa tutkimuksissa. Parhaillaan on käynnistymässä VN TEAS -tutkimushanke siitä, miten voitaisiin laskea ja osoittaa kulttuurihyvinvoinnin kustannushyötyvaikutuksia laajemmin yhteiskunnan tasolla. Tutkimuksesta saatavaa tietoa voidaan hyödyntää myös hyvinvointialueiden teh-

täviä määriteltäessä ja toteutettaessa. Tutkimus sisältyy valtioneuvoston 25.11.2021 hyväksymään valtioneuvoston päätöksentekoa tukevaan selvitys- ja tutkimussuunnitelmaan vuodelle 2022.

Kulttuurihyvinvointitoimintaa on edistetty Suomessa ohjelmallisesti jo vuodesta 2010 lähtien, jolloin valmistui asiaan liittyvä selvitys ja ehdotus toimintaohjelmaksi vuosille 2010-2014. Asiaa on edistetty tuon jälkeen hallituskausittain, mikä osoittaa asian saaman laajan yhteiskuntapoliittisen hyväksynnän. Vuosina 2016-2018 toteutettiin Taiteen prosenttiperiaatteen laajentamisen ns. kärkihanke. Hankkeen puitteissa valmisteltiin perhe- ja peruspalveluministerin (STM) ja Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministerin (OKM) suositus kunnille ja tuleville maakunnille (nykyiset hyvinvointialueet) taiteen ja kulttuurin saatavuuden ja saavutettavuuden parantamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollossa. Ehdotetuissa toimenpiteissä on huomioitu sote-uudistuksen myötä muuttuva toimintakenttä. Toimenpidesuosituksukset ovat yhä ajankohtaisia ja ne koskevat koko sosiaali- ja terveydenhuollon kenttää sekä kaikkia väestöryhmiä. Tällä hallituskaudella toimii STM:n ja OKM:n yhteinen työryhmä, jossa etsitään ja tuetaan ratkaisuja, joilla kulttuurihyvinvointitehtävät saadaan viedyksi sosiaali- ja terveydenhuollon ja hallinnonalojen välisiin rakenteisiin.

Kulttuurin ja taiteen prosenttiperiaatteeseen liittyvää tietoperustaa pyritään vahvistamaan myös Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toteuttaman Kulttuurin TEAviisari-tiedonkeruun kautta. Tiedonkeruuta on tehty vuosina 2019 ja 2021 (www.teaviisari.fi). TEAviisari on ensisijaisesti työväline kunnille, mutta tiedot ovat hyödynnettävissä myös hyvinvointialueittain.

Helsingissä 3.2.2022

Kuntaministeri Sirpa Paatero